

Малиг цааранднь өсгхин болн мал-агъруснас гаргъгддг эдл-уушиг элвджүүлхин төлө

КПСС-н XX-ч хургин туу-джлгч шиндврмүд күүцэхин төлө ноолдад, таньгъчин колхозмуд болн совхозмуд селанэ эдл-аху обдлуулгэнд йилгнэ динлврмүд күүцэхив. Эн динлврмүд бэрлгнл мана таньгъчд үзүлгддгх партин болн правительствин агъу-ик донь-тус нилчэн үзүлсми. Таньгъчд трактормуд, комбайнс, өвс хуралгана машинд, тосхлтин материалс болн тергүтн тасрхан угагъар ирнэ.

Таньгъчин колхозмуд болн совхозмуд государствд бууду орулдж бглгнл зурагъан болзгаснь урд 109 процент күүцэсми, ноос—104,4 процент, ус—105,7 процент, бидл 124,2 процент, мах—103,9 процент күүцэсми, государствд 82 миньгн каракульск хурск бггдв. Ниднин джилн эргцл хон малин тонв 249 миньгн немдж өсв, үкр малин тонв—14,2 миньгн толгъа, тер тоод 3,2 миньгн үкр немдж өсв. Болв хб өсглгнэ зура 91,8 процент, бод мал өсглгнэ зура 98 процент, тер тоод үкр—94,7 процент, гаха өсглгнэ зура 61, 5 процент күүцэгдв. Социалистическ дорлэнд авдсн даалгъвр болхла, күүцэгдсн уга.

Нег улу Юстинск, Черноземельск, Приозерн районин совхозмудар хон болн бод мал өсглгнэ зура эс күүцэ-лгн збвэр ик болв.

Ниднин джилд нээднр 100 хон болгнл дегд багъар хургъд авгдв. Совхозмулар 100 хон болгнл 91 хургн, колхозмулар—87 хургн авгдсми. Таньгъчар нээднр хбд хурслгн 8,4 процент болв, тер тоод совхозмулар—8,9 процент болв, эн учрар колхозмуд болн совхозмуд 50 миньг гар хургъ дуту авв. Приютненск района „Дружба“ (ахлачнь үр Савченко), Сарпинск района „40 лет Октября“ (ахлачнь үр Клюев), „Путь к коммунизму“ (ахлачнь үр Соловьев) колхозмулар 100 хон болгнэс хургъд авлгн нег улу багъ болв, эдн 100 хон болгнэс 72-77 хургъ авсми.

Эн учрар колхозмудин болн совхозмудин мал эврэ бийсиннь төлэс кблтэ өсгнлгн дегд багъ болдгн айстан болсми биш. Хон мал эврэ төлэсн кблтэ 161 миньгн немдж өссми, кемрджэн 16.840 бод мал хулддж эс авсн болхла, бод малин тонв 2.600 толгъа багърх бэйсми.

Мал-агърусн, нег улу хон мал татугъар бсдг учрнь—парти зэрм района комитетс болн района күүцэгч комитетс мал өсглгнэ кергт бэйх дуту-дундсиг тесэд тортэн авлго, кесг совхозмудин, колхозмудин, МТС-н гардачрин болн селанэ эдл-ахун специалистрин кблмшин даалгъвринь эс обдлуулгнэ уршг болджана.

Таньгъчин селанэ эдл-ахун управлень, самгъа гардачр болн селанэ эдл-ахун специалистр тал тодрха некр тавьдг, кесг тбрмүдиг тодрха бидшар хагълна, эдниг хэлэ-лгн уданар келднэ, энунэ

специалистринь совхозмудт МТС-т болн колхозмудт ил донь-тус багъар кургнэ гидж темдглх кергтэ.

Эдл-ахун гардачрин болн селанэ эдл-ахун специалистрин ик гидг дуту-дунднь малин тохм яслгъар, ик шимтэ-шуустэ малин шин тохм гаргългъар муугъар үүлдлгн гидж темдглх кергтэ, госплем-рассадник болхла, эн туст тбрц үүлдлжэх гих кергтэ. Кесг эдл-ахусар малин тохм ясрх бэйтхэ, нам муурна. Сарпинск района, „Путь к коммунизму“ колхозин ах хббч Лопатина отарт торгн нооста хббдэс каракульск хургъд авчхана, тийгэ бэйтл хббнэ искусствени кбг тав-лгнэ района филиал ик шим-шуустэ тохмин хуцмудан дегд татугъар олзлсми. Малин тохмиг тийгж яслгн—эдл-аху д болн государствд ик гилг гару үзүлнэ, МТС-н болн колхозмудин гардачр болхла, зооветспециалистриг тийм кблмшин төлэ даалгъ-врла харгъулцхаш.

Кесг эдл-ахусар эклц зоо-техническ то, номер тавлгн, мал хэлэдж йилгнлгн келд-хш, энунэ ашд мал-агъруснас авгдг эдл-уш ода бийн дегд багъ болад бэйгъатэ.

Нидн джил таньгъчар саалин үкр болгнэс 1062 килограмм усн авгдв, бидлгд нег така болгнэс 80 бидлн авгдв, дундлад нег хон болгнэс ноос киргългн, госу-дарствд бггдсн тоогъар 5 килограмм болв, таньгъчар саалин нег үкр болгнэс ус саалгн зугл 144 килограмм ик-дв, Элст балгъсна колхозмуд болхла, үкр болгнэс ус саалгн урзн джилд авснас 16 килограмм ус багъар саав. Целинн района, „Родина“ колхоз үкр болгнэс ус саалгн урзн джилнэсн 172 килограмм ус багърулад, зугл 215 килограмм ус үкр болгнэс саадж авб. Тийм бээдл тесгдх збв уга, тийм даалгъ-вр уга йовдлг уурулх керг-тэ.

Кесг колхозмуд болн совхозмуд ноос дегд багъар киргъдж авна. Тийм совхозмуд дунд хон болгнэс, государствд бггдсн тоогъар 4,3-4,6 килограмм ноос киргъдж авсн „Буратинский“, „Западный“,

✱
В. ЧЕХЛОВ,
КПСС-н таньгъчин комитетин
сеглэтр.
✱

„Кировский“, 108-ч номертэ совхозмуд йовна. Элст балгъ-сна, „Страна Советов“, „Победа“, Сарпинск района, „40 лет Октября“, „Путь Ленина“ Ильичин нертэ колхозмуд дундлад хон болгнэс 4-4,8 килограмм ноос киргъдж ав-цхав.

Темдглгдсн тийм дуту-дунд-сла зерглдж мана таньгъчд нидник хур-чиг татг, му джилин бийдн му биш аш-муд күүсн нуурлгч районд, зэрм эл-ахус болн кесг мал-чнр баянэ. Улгурнь, Западн болн Яшалтинск районин колхозмуд болн совхозмуд госу-дарствд мал-агъруснас авгдг эдл-уш бглгнэ зурагъан, цуг зүсарнь таньгъчд түүрн болдж күүцэгд, государствд 5.788 центнер мах, 14 миньгн 767 центнер ус, 1.555 миньгн бидг зурагъасн улгъгар ору-лдж бгв. Эн хойр район госу-дарствд бүкл таньгъчин ору-лдж бгсн усн 58,4 процентинь, бидгнэ 51 процентинь орулдж бгсми. Западн района колхоз-муд нидн джил саалин үкр болгнэс 1758 килограмм ус саадж авв, Яшалтинск района колхозмуд үкр болгнэс—1341-д килограмм ус саав.

Западн болн Яшалтинск районин селанэ эдл-ахун күү-кблсчнр амн болгнэ тоод мах, ус болн тос гаргългъар ббрхн джилмүдин эргцд США-г күүцдж авхин тускар гаргъсн мана партин ЦК-н дуудврт ил кергари хэру бгчнэ.

Нидн джил сан гисн эдл-ахус нээднр 100 хон болгнэс 100-115 хургъд авад, ас-рдж мал кецхэв, телн дунд „Черноземельский“, „Сарпа“, Чапаевин нертэ, 383-ч болн 105-ч номертэ совхозмуд йовна. „Черноземельский“, „Сарпа“ болн 107-ч номертэ совхозмуд дундлад хон болгнэс 6,1-7,5 килограмм ноос киргъдж авцхав. Элст балгъ-сна, Ленинэ болн Сталинэ нертэ колхозмуд, Яшалтинск района, Кировин нертэ, Сар-пинск района, „Гигант“ кол-

хозмуд хон болгнэс 5,3-5,8 килограмм ноос авцхав. Манд үзмджтэ кблмшарн улгур үзүлдж йовх түүрн нуурин кесг малчнр баянэ. Эднэ нерднь таньгъчин олд медгдг болдгар оньган тав-джэх кергтэ. Элст балгъсна, Сталинэ нертэ колхозин ах хббч Социалистическ Күү-кблснэ Герой ур Я. М. Попенко 100 хон болгнэс 140 хургъ авад, асрад, экаснь са-лгъв.

Ах хббчнр П. С. Шафоро-стов, Ахметов, М. Е. Кривкин Т. Ф. Кийко, Цибулевский болн нань чигн кесг хббчнр 100 хон болгнэс 126—137 хургъ авцхав, ах хббчнр Му-равейников, Прокопенко, Бу-зулуков, Суктуев, Колесни-ков, Рвачев ахта болхла, хон болгнэс 7,5—8,5 килограмм ноос киргъдж авцхав.

Саальчнр Раиса Яцкая саалин үкр болгнэс 2920 килограмм ус саав, Мария Кова-лева—2850 килограмм ус саав, саалин үкр болгнэс 2500 килограмм, терунэс даву ик ус саадж авсн нань чигн кесг саальчнр баянэ.

Гахачнр Пальгина, Висвлин-ская, Корниленко, Петрунько ахта кичлгд ббдүн гаха болгнэс 18—20 кичг авцхав. Шовуч Агафия Камчатная бид-лгдг така болгнэс 134 бидг авв.

Эн үзмджэс, мана эдл-ахус мал-агъруснас авгдг эдл-уш гаргългн темдгтэгъар обд-лулхин төлэ ик гидг кбрнэгтэ бэйхин тускар аш кедж болх-ми. Болв партин района коми-тетс, района күүцэгч комитетс, эклц партин организацс, се-ланэ эдл-ахун специалистр түүрн нуурин малчнрин дам-шлтиг дилгдж олд тархадж, производствд шунлтта кевэр оруулгъар холд татугъар кбл-лцхэнэ.

Мана колхозмудин болн совхозмудин ик гидг дуту-дунднь—газр муугъар эдлгн болджана, эн учрар эдлгд 100 гектар газр болгнл бидн эдл-уш йир багъар гаргънавдн.

Таньгъчин колхозмуд нидн джилд эдлгд 100 гектар газр болгнл 3,03 центнер ноос, 7,6 центнер мах, 13,2 центнер ус авсми, совхозмулар болхла—1,17 центнер нооси 3,23 центнер махн болн 47 бидгн авгдсми. Сарпинск района, „Путь Ленина“, Целинн райо-на, „Родина“, Приютненск района, Кировин нертэ болн „Дружба“ колхозмуд мал-агъруснас авгдг эдл-уш нег улу багъар гаргъна. Эдн нидн джилд эдлгд 100 гектар газр болгнл 0,9—2,8 центнер ноос, 2,9—5,7 центнер мах, 1,3—6,7 центнер ус гаргъсми, „Степ-ной“, „Ленинский“, „Прудло-вый“ совхозмуд болхла—100 гектар газр болгнл 1,2-3,3 центнер мах, 53-84 килограмм ноос, 16-30 бидг гаргъсми. Малас авгдг эдл-уш ним ба-гъар гаргългн—мана тань-гъчд эдлгд 100 гектар болгнэс малин шим-шуус збвэр икйр гаргъдг колхозмуд бэй-гъэ бэйтл, тийм багъар гар-гъдна. Улгурнь, Западн рай-она, „Ленинец“, „Пролетар-ская победа“ колхозмуд, эд-лгд 100 гектар газр болгнл 19-21 центнер мах, 64-70 цен-тнер ус гаргъсми.

Мана колхозмудан болн совхозмудин икнйкнэ 100 гек-тар газр болгнэс ода бийн дегд багъар малас авгдг эдл-уш гаргъна, нег үлү ик гарута совхозмуд малас авгдг эдл-уш багъар гаргъад, госу-дарствд ода деерэн терүг бг-лгнэ йир бичнэр күүцэнэ.

Мал цааранднь өсглгнэ болн малас авгдг эдл-уш гаргългь икдуллгнэ тбр-парти болн правительствин бдр болгнн некр болджана, эн тбриг хагълхин төлэ цуг мана таньгъч цуцртан угагъар кблх збвтэ.

Хальмгин селанэ эдл-ахун күү-кблсчнр 1953 джилг ол-на мал өсклгъ темдгтэгъар обдлуулгнэ болн энунэ ав-гдг эдл-уш гаргългь икдул-лгнэ джил кехин төлэ цуг чилдэн, күүцлгнэ тавхми.